

Menneestä nykypäivään – poimintoja Marjastamassa- kirjoituskilpailusta

Marjut Turtiainen

Arktiset Aromit ry:n juhlaseminaari 16.6.2023

Kirjoituskilpailu ja muistitietokeruu

- keruun järjestivät Arktiset Aromit ry ja Itä-Suomen yliopiston metsätieteiden osasto
- 16.5.-15.8.2022

Millainen on sinun marjastustarinasi?

Kirjoituskilpailu tuotti rikkaan aineiston

- kilpailuun osallistui 118 henkilöä
- tekstiä kertyi 285 liuskaa ja valokuvia 71 kpl
- osallistujien ikäjakauma vaihteli 16-vuotiaasta 97-vuotiaaseen
- > vanhimmat marjastustarinat 1930-luvulta
- kirjoitukset tullaan arkistoimaan Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran arkistoon

Kuva Pirkko Perävainion kotialbumista

Poimintoja tarinoista

- Marjastuksen merkitys
 - kotitarvepoiminta
 - myyntipoiminta
- Millaisia tekniikoita, menetelmiä ja tapoja on käytetty
 - marjapaikkojen etsinnässä
 - metsässä suunnistaessa
 - marjasaaliin kuljetuksessa pois metsästä

Kuva: Kaarina Heiskanen

Kotitarvepoimintaa

*”Järvi oli suuri, jonka ylitys vei oman aikansa päivästä. Moottori puksutteli, kauas järven taakse marjamiehet matkasivat. Jo rannasta lähtien puolukka, punainen marja, antoi aiheen, että täällä, kuivan sammaleen ja jäkälien joukossa on **tulevan talven ruoka-aineiden jatke.**”*

- Annikki Ahtonen

*”Puhdas luonto tarjosi **kaikkea ruoaksi kelpaavaa**, voikukan juurista alkaen, jotka kuivattiin ja jauhettiin kahvimyllyllä jauhojen sekaan kaikkiin ruokiin laitettaviksi.”*

- Annikki Ahtonen

Kuva: Annikki Ahtonen

Myyntipoimintaa

”Isompiakin tavoitteita marjojen myynnillä oli, esimerkiksi marjarahhoilla hankittiin polkupyöriä lapsille, vuosittain yksi ikäjärjestyksessä vanhimmasta alkaen... Paitsi pyörärahojen hankkimiseen marjojen keruu ja myynti oli tärkeä lisä ihan normaaleihin elämisen kuluihin ja lapsijoukon välttämättömiin hankintoihin. Elämä tuntui leveämmältä marja-aikana.”

- Lea Ihalainen

Kuva Kaarina Heiskasen kotialbumista

Marjapaikkojen etsintää

”Marjastukseen valmistautuminen alkaa keväällä, kun luonto alkaa vihertää. Silloin marjastaja kiertää soita ja kankaita tarkastellen marjojen kukintaa ja pörriäisten toimintaa. Marjastaja seuraa huolestuneena, jos teeveen meteorologi lupaa hallaa tai rankkasateita. Mahdollisten kylmien öiden tai suurien sateiden jälkeen tarkastuskierrokset toistuvat.

Kesän kypsyessä kierroksia tehdään vaivihkaa lisää. Seurataan pölytyksen onnistumista, marjasadon kasvua ja kypsymistä. Näistä reissuista ei huudella naapureille eikä tutuille – saatetaan napata varalta mukaan onki tai vesuri verukkeeksi, jos sattuu joku tuttu osumaan vastaan.”

- Hillerö

Kuva: Kaarina Heiskanen

Pilli ja lippalakki

*”Ennen jalkautumista Kalle muistutti **pillin merkkiään**. Monta lyhyttä, marjaa on. Kaksi pitkää, eipä toinna tulla poimimaan, pitkä vihellys, marjaa on poimia asti jne. **Sitten otettiin suunta lippalakkia heittämällä**. Ilmaan heitetyn lakin lippa osoitti maahan pudottuaan suunnan, minne lähdettiin...*

Mustikanpoiminta jatkui merkkivihellykseen asti. Minulle roskamustikkaa kertyi reilummin. Kalle esitteli kauniita marjoja lähes sangollisen.”
- Kaltimo

Kuva: Pirjo Puhakka

Suunnistusta marjametsässä

*”Naapurin rouvalla oli pistämätön konsti, hän repi talouspaperirullasta **palasia** ja seivästi niitä puiden oksiin. Se nainen ja hänen marjakaverinsa eivät eksyneet.” - LeRa*

*”Nevan reunan viimeiseen käkkyrämäntyyn sidoimme **valkean muovikassin**, joka loisti palatessamme kuin majakka näyttäen suuntaa.” - Luonnon Taika*

*”Tärkeää on suolle mennessä merkitä oma kulkureitti, sillä kun katsoo vain maata myöten etsien lehtien alla piileskeleviä marjoja, saattavat ilmansuunnat mennä sekaisin... Kulkureitin merkintään sopivat hyvin **vaaleansiniset roskapussit**, joita ripustan puihin sopivin välein ja kerään ne pois paluumatkalla. - Töryttäjä Tattinen*

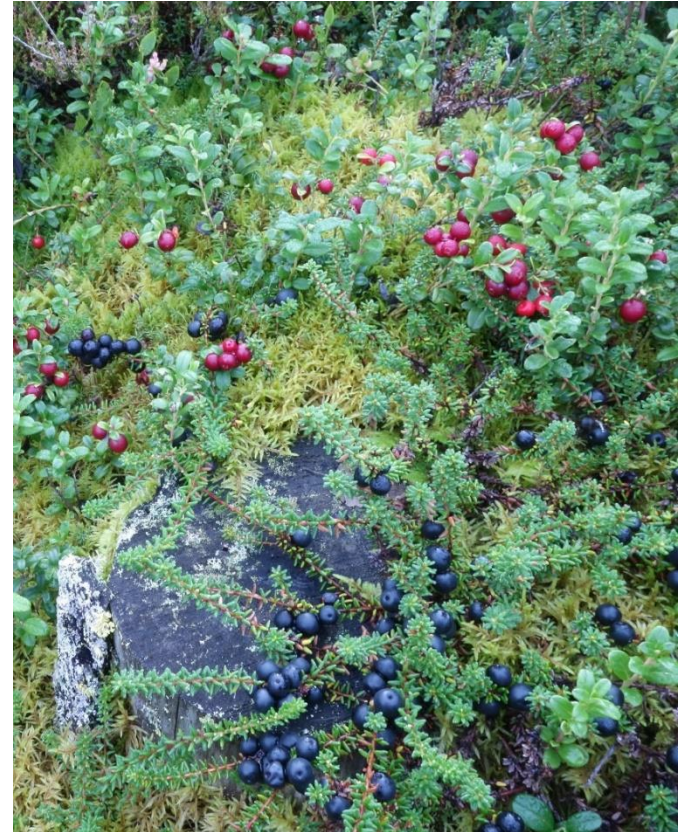
Kuva: kärppä-Kaisa

Saaliin kuljetusta pois metsästä

”Minä olen saanut Suomussalmelta ruotsalaisvalmisteisen, puisen ihmekoneen. Se ahmii! Ahmii marjoja enemmän ja nopeammin kuin mikään muu poimuri ja täyttää astiat pikavauhtia. Eikä lopeta vaan täyttää kaikkien muidenkin astiat...”

*Jos marjapaikka on aukea ja aurinko paistaa, on silkkää huvia täyttää marjasankko toisensa jälkeen. Pois lähtiessä joutuukin muistelemaan minkä kannon päälle mikin sankko on jätetty ja montako niitä olikaan. **Huvista joutuu maksamaan jaloillaan**, kun autolle on matkaa ja väli pitää kävellä moneen kertaan saaliin kyytiin saamiseksi.”*

- Marja-Aila

Kuva: Kaarina Heiskanen

Kuin Pisan kalteva torni

Kuva Kaarina Heiskasen kotialbumista

”Rinkka on täysi. 40 litraa oli sopivan painoinen kantotaakka, kun käsissä oli vielä 2 sankollista lisää marjoja. Mutta kun hyvin laittoi rinkan, sai siihen mahtumaan jopa 60 litraa puolukoita, mutta sittenpä piti kävellä jo tosi varovasti. Välillä meinasin kallistuakin taakan kanssa Pisan tornin tavoin.”

Vuoden 2023 luonnontuotteet: puolukka, haaparouskut ja poimulehti.

<https://www.arktisetaromit.fi/fi/sos/marjastamassa/>

Kiitos!

Maa- ja metsätalous-
ministeriö